

WYMAGANIA EDUKACYJNE DLA KLASY 3

Opracowano na podstawie Programu nauczania–uczenia się dla I etapu kształcenia – edukacji wczesnoszkolnej- Elementarz odkrywców autorstwa - dr Teresy Janickiej- Panek, Wyd. Nowa Era.

EDUKACJA POLONISTYCZNA

Słuchanie:

- słucha wypowiedzi nauczyciela, rówieśników i innych osób w różnych codziennych sytuacjach, najczęściej czeka na swoją kolej, aby się wypowiedzieć okazuje szacunek wypowiadającej się osobie
- wykonuje proste zadania według usłyszonej instrukcji, podawanej przez nauczyciela etapowo
- zadaje pytania w sytuacji braku zrozumienia słuchanej wypowiedzi
- słucha z uwagą tekstów czytanych przez nauczyciela
- potrafi na ogół panować nad chęcią nagłego wypowiedziania się, szczególnie w momencie wykazywania tej potrzeby przez drugą osobę

Mówienie:

- wypowiada się, stosując adekwatne do sytuacji wybrane techniki języka mówionego: pauzy, zmianę intonacji
- formułuje pytania, dotyczące sytuacji zadaniowych, wypowiedzi ustnych nauczyciela, uczniów lub innych osób z otoczenia
- wypowiada się w formie uporządkowanej i rozwiniętej na tematy związane z przeżyciami, zadaniem, sytuacjami szkolnymi, lekturą,
- opowiada treść historyjek obrazkowych, dostrzegając związki przyczynowo-skutkowe
- systematycznie wzbogaca słownictwo czynne
- odpowiada na pytania dotyczące przeczytanych tekstów, ilustracji oraz omawia ich treść
- nadaje znaczenie i tytuł obrazom i fragmentom tekstów
- składa ustne sprawozdanie z wykonanej pracy
- recytuje z pamięci krótkie rymowanki, wiersze, piosenki
- dostosowuje ton głosu do sytuacji, np. nie mówi zbyt głośno

Czytanie:

- odczytuje uproszczone rysunki, piktogramy, znaki informacyjne, napisy
- porządkuje we właściwej kolejności ilustracje historyjek obrazkowych
- czyta poprawnie na głos teksty zbudowane z wyrazów opracowanych w czasie zajęć, dotyczące rzeczywistych doświadczeń dzieci i ich oczekiwań poznawczych
- czyta poprawnie na głos teksty zbudowane z nowych wyrazów
- czyta i rozumie krótkie teksty informacyjne
- czyta w skupieniu po cichu i rozumie teksty drukowane
- ustala kolejność zdarzeń i ich wzajemną zależność
- odróżnia zdarzenia istotne od mniej istotnych
- wskazuje cechy i ocenia bohaterów
- odróżnia elementy świata fikcji od realnej rzeczywistości, byty rzeczywiste od

medialnych, byty realistyczne od fikcyjnych

- wyszukuje w tekstach fragmenty będące odpowiedzią na sformułowane przez nauczyciela pytanie
- wyszukuje w tekstach fragmenty określone przez nauczyciela
- eksperymentuje, przekształca tekst, układa opowiadanie twórcze, np. dalsze losy bohatera
- komponuje początek i zakończenie tekstu na podstawie ilustracji lub przeczytanego fragmentu utworu
- wyróżnia w czytanych utworach literackich dialog, opowiadanie, opis
- czyta książki wskazane przez nauczyciela i samodzielnie wybrane

Pisanie:

- dba o estetykę i poprawność graficzną odręcznego pisma
- pisze czytelnie i płynnie zdania i tekst ciągły
- rozmieszcza poprawnie tekst ciągły na stronie zeszytu
- przepisuje zdania i tekst ciągły, pisze w jednej linii
- przestrzega poprawności ortograficznej w wyrazach poznanych i opracowanych podczas zajęć
- pisze z pamięci i ze słuchu wyrazy i zdania
- stosuje poprawnie znaki interpunkcyjne na końcu zdania i przecinki przy wyliczaniu
- zapisuje poznane i najczęściej stosowane skróty, w tym skróty matematyczne
- porządkuje i zapisuje wyrazy w kolejności alfabetycznej według pierwszej i drugiej litery
- zapisuje poprawnie liczebniki oraz wybrane, poznane w trakcie zajęć pojęcia dotyczące dyscyplin naukowych
- pisze wielką literą imiona, nazwiska, nazwy miast, rzek, ulic, nazwy geograficzne, tytuły utworów i książek
- zna zasadę pisowni wyrazów z „ó” (wymiana na „o, a, e”), „rz” wymiennego na „r”, „rz” po spółgłoskach
- zna zasadę pisowni wyrazów z końcówką „-ów, -ówka”
- zna zasadę pisowni „ż” wymiennego na „g”
- zna zasadę pisowni „ch” wymiennego na „sz”
- zna zasadę rozdzielnej pisowni „nie” z czasownikami i łącznej pisowni „nie” z przymiotnikami
- zna niektóre wyjątki w pisowni „sz” po spółgłoskach (pszczoła, pszenica, kształt, wszyscy, wszędzie)
- zna zasadę pisowni „sz” po spółgłoskach w pisowni przymiotników w stopniu wyższym i najwyższym (bez podawania nazw stopni)
- zna zasadę pisowni „u” w końcówce -uje, -uję, -ują w pisowni czasowników
- zna zasadę pisowni „u” w końcówkach -unek, -unka
- pisze poprawnie wyrażenia przyimkowe – nad, pod, obok, w, za, przy, przed
- pisze samodzielnie kilka zdań na podany temat
- pisze notatkę, życzenia, ogłoszenie, zaproszenie, podziękowanie, list
- zapisuje wielką literą adres nadawcy i odbiorcy listu
- układa i zapisuje zdarzenia we właściwej kolejności
- układa i pisze opis przedmiotu, rośliny, zwierzęcia na podstawie ilustracji lub

własnych obserwacji

- układa i zapisuje opowiadanie złożone z około 10 zdań
- Kształcenie językowe:**
- wyróżnia w wypowiedziach zdania, w zdaniach wyrazy, w wyrazach sylaby oraz głoski
 - różnicuje głoski na samogłoski i spółgłoski
 - rozróżnia i stosuje w poprawnej formie rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki
 - określa rodzaje rzeczownika w liczbie pojedynczej
 - rozpoznaje czasy czasownika – wprowadzenie terminów: czas teraźniejszy, przeszły, przyszły
 - rozpoznaje zdania oznajmujące, pytające, rozkazujące w wypowiedziach ustnych i pisemnych
 - przekształca zdania oznajmujące w pytania i odwrotnie oraz zdania pojedyncze w złożone
 - stopniuje przymiotniki (stopniowanie regularne bez nazywania stopni)
 - gromadzi słownictwo wokół danego tematu
 - gromadzi wyrazy/skojarzenia z podanym wyrazem
 - rozpoznaje wyrazy o znaczeniu przeciwnym, wyrazy pokrewne i o znaczeniu bliskoznacznym
 - łączy w pary i tworzy pary wyrazów o znaczeniu przeciwnym (różne części mowy)
 - zna wyrazy dźwiękonaśladowcze,
 - tworzy rodziny wyrazów
 - tworzy rymy
 - zna znaczenie wybranych porównań, stałych związków frazeologicznych i przysłów
 - poprawnie formułuje zdania pojedyncze i zdania złożone

Samokształcenie:

- podejmuje próby zapisu nowych samodzielnie poznanych wyrazów i sprawdza
- poprawność ich zapisu, korzystając ze słownika ortograficznego
- korzysta z różnych źródeł informacji, np. atlasów, czasopism dla dzieci, słowników i encyklopedii, zasobów Internetu i rozwija swoje zainteresowania
- wykorzystuje nabyte umiejętności do rozwiązywania problemów i eksploracji świata,
- dbając o własny rozwój i tworząc indywidualne strategie uczenia się

EDUKACJA MATEMATYCZNA

Rozumienie stosunków przestrzennych i cech wielkościowych:

- określa położenie przedmiotów w przestrzeni i na płaszczyźnie
- rozróżnia lewą i prawą stronę swojego ciała i drugiej osoby
- wyprowadza kierunki od siebie i innej osoby widzianej z przodu (także przedstawionej na fotografii czy obrazku)
- dostrzega symetrię i rysuje drugą połowę figury symetrycznej
- porównuje przedmioty pod względem wyróżnionej cechy i porządkuje je w serie malejące i rosnące
- posługuje się pojęciami: pion, poziom, skos
- Rozumienie liczb i ich własności:
- liczy (w przód i wstecz) od danej liczby po 1, po 2, po 10 w dostępnym mu zakresie

- liczy setkami do 1000
- rozumie pojęcie liczby w aspekcie głównym, porządkowym i miarowym – wyjaśnia
- znaczenie cyfr w zapisie liczby; wskazuje jedności, dziesiątki, setki, tysiące
- odczytuje i zapisuje, za pomocą cyfr i słownie liczby od zera do tysiąca oraz wybrane liczby do miliona (np. 1500, 10 000, 800 000):
- umie zapisać cyframi i odczytać wybrane liczby do 1 000 000
- porównuje dwie dowolne liczby w zakresie 10 000 (słownie i z zastosowaniem znaków: <, >, =)
- porządkuje liczby od najmniejszej do największej i odwrotnie
- rozumie sformułowania typu: liczba o 7 i więcej większa, liczba o 10 i więcej mniejsza
- w zakresie dostępnym dla dziecka

Posługiwanie się liczbami:

- wyjaśnia istotę działań matematycznych – dodawania, odejmowania, mnożenia i dzielenia oraz związki między nimi
- korzysta intuicyjnie z własności działań
- dodaje do podanej liczby w pamięci i od podanej liczby odejmuje w pamięci liczbę jednocyfrową, liczbę 10, liczbę 100 oraz wielokrotności 10 i 100 (w prostszych przykładach) zakresie 1000
- mnoży i dzieli w pamięci w zakresie tabliczki mnożenia
- mnoży w pamięci przez 10 liczby mniejsze od 20
- mnoży liczby dwucyfrowe przez 2, zapisując, jeśli ma taką potrzebę, częściowe wyniki działań
- rozwiązuje równania z niewiadomą zapisaną w postaci okienka (uzupełnia okienko)
- stosuje własną strategię obliczeń, poprawnie zapisuje przeprowadzone obliczenia
- posługuje się znakiem równości, znakami czterech podstawowych działań
- dodaje liczby dwucyfrowe typu $32 + 24$, $45 + 38$ i odpowiednie przypadki
- odejmowania, zapisując w razie potrzeby częściowe wyniki działań lub wykonując działania w pamięci, od razu podaje wynik
- sprawnie dodaje i odejmuje liczby w zakresie 100
- sprawdza wyniki dodawania za pomocą odejmowania
- podejmuje próby obliczania sum i różnic różnymi sposobami
- dodaje i odejmuje sposobem pisemnym
- podaje z pamięci iloczyn w zakresie tabeli mnożenia
- sprawdza wyniki dzielenia za pomocą mnożenia
- ilustruje mnożenie i dzielenie
- zna terminy: czynniki, iloczyn, dzielna, dzielnik, iloraz
- ilustruje formuły działań na grafach i w tabelach, oblicza je
- porównuje, dodaje i odejmuje pełne tysiące w zakresie 10 000

Czytanie tekstów matematycznych:

- analizuje i rozwiązuje zadania matematyczne wyrażone w konkretnych sytuacjach, na rysunkach, diagramach, tabelkach lub w słownie podanej treści,
- dostrzega problem matematyczny oraz tworzy własną strategię jego rozwiązania, odpowiednią do warunków
- rozwiązuje, układa i przekształca zadania jednodziałaniowe

- rozwiązuje zadania tekstowe na porównywanie różnicowe
- rozwiązuje zadania złożone
- stosuje w ćwiczeniach praktycznych porównywanie ilorazowe
- podejmuje próby rozwiązywania zadań złożonych w jednym zapisie zgodnie z kolejnością sugerowaną treścią zadania
- układa zadania tekstowe do podanych sytuacji, rysunków i formuł działań, rozwiązuje je i przekształca
- rozwiązuje zadania nietypowe i celowo źle sformułowane

Rozumienie pojęć geometrycznych:

- rozpoznaje i nazywa figury: koło, prostokąt (w tym kwadrat), trójkąt
- rozpoznaje i poprawnie nazywa figury położone nietypowo
- rysuje odcinki i łamane o podanej długości
- rysuje odręcznie prostokąty (w tym kwadraty) wykorzystując sieć kwadratową
- mierzy obwody różnych figur za pomocą narzędzi pomiarowych, także w kontekstach z życia codziennego
- oblicza obwód trójkąta i prostokąta (w tym kwadratu) o danych bokach
- rozpoznaje i nazywa wybrane cechy figur geometrycznych
- dostrzega symetrię w środowisku przyrodniczym, w sztuce użytkowej
- mierzy i zapisuje wyniki pomiarów długości, szerokości i wysokości przedmiotów
- posługuje się jednostkami: milimetr, centymetr, metr, kilometr

Stosowanie matematyki w sytuacjach życiowych oraz w innych obszarach edukacji:

- klasyfikuje obiekty i różne elementy środowiska społeczno-przyrodniczego z uwagi na wyodrębnione cechy
- dostrzega rytm w środowisku przyrodniczym, sztuce użytkowej i innych wytworach człowieka, obecnych w środowisku dziecka
- dzieli na dwie i cztery części, np. kartkę papieru, czekoladę; używa pojęć: połowa, dwa i pół, cztery równe części, czwarta część lub ćwierć
- używa pojęcia „kilometr” w sytuacjach życiowych (np. przejechaliśmy 27 km)
- wykonuje łatwe obliczenia dotyczące miar długości (z zamianą jednostek)
- waży przedmioty, używa określeń: tona, kilogram, pół kilograma, dekagram, gram
- porównuje ciężar przedmiotów, wskazuje przedmioty lżejsze i cięższe
- odmierza płyny różnymi miarkami
- używa określeń: litr, pół litra, ćwierć litra
- odczytuje godziny na zegarze, wykonuje proste obliczenia dotyczące czasu
- posługuje się jednostkami czasu: doba, godzina, pół godziny, kwadrans, minuta, sekunda
- mierzy temperaturę za pomocą termometru oraz odczytuje ją
- zna kolejność dni tygodnia i miesięcy w roku, liczbę dni w miesiącu
- odczytuje, podaje i zapisuje daty
- wykonuje obliczenia pieniężne; zamienia złote na grosze i odwrotnie

EDUKACJA PRZYRODNICZA

Rozumienie środowiska przyrodniczego:

- rozpoznaje i wyróżnia wybrane cechy ekosystemów: lasu, pola, łąki, zbiorników wodnych, a także sadu, ogrodu i parku

- opisuje przyrodę polskich gór
- określa składowe i funkcje ekosystemu na przykładzie lasu
- przedstawia zasady opieki nad zwierzętami domowymi, hodowlanymi
- planuje, wykonuje proste obserwacje, doświadczenia i eksperymenty dotyczące obiektów i zjawisk przyrodniczych
- tworzy notatki z obserwacji, gromadzi i zabezpiecza zbiory przyrodnicze według wskazówek nauczyciela
- chroni przyrodę (nie śmieci, szanuje rośliny, pomaga zwierzętom przetrwać zimę itd.)
- zna wybrane zagrożenia dla środowiska ze strony człowieka (spalanie śmieci, zatrucie powietrza i wód, pożary lasów itd.)
- wie, jakie informacje można odnaleźć w „Czerwonej Księdze Roślin” oraz „Czerwonej Księdze Zwierząt”
- wyjaśnia słowo recykling, wymienia przykłady, co może powstać po przetworzeniu makulatury i innych odpadów

W zakresie funkcji życiowych człowieka, ochrony zdrowia, bezpieczeństwa i odpoczynku:

- opisuje zawód oraz inne zajęcia wykonywane przez rodziców oraz ludzi znanych z miejsca zamieszkania
- ma świadomość czym zajmują się osoby pracujące w szkole oraz w służbach mundurowych i medycznych
- zna numery alarmowe telefonów: pogotowia, policji, straży pożarnej i numer alarmowy 112
- dba o higienę oraz estetykę własną oraz otoczenia, również w trakcie nauki
- wymienia podstawowe przyczyny powstawania chorób (zna termin bakteria, wirus) oraz niepokojące objawy mogące świadczyć o chorobie
- zna podstawowe zasady zapobiegania chorobom zakaźnym i przeziębieniom
- opisuje piramidę żywienia i uzasadnia położenie poszczególnych produktów
- opowiada w jaki sposób można w domu przygotować dżem, jakie są etapy przygotowania chleba („od ziarenka do bochenka”)
- analizuje zjawiska i wiąże przyczynę ze skutkiem
- rozróżnia podstawowe znaki drogowe i stosuje przepisy bezpieczeństwa w ruchu drogowym i w miejscach publicznych
- stosuje się do zasad bezpieczeństwa w szkole, domu i na dworze, w tym: stosuje zasady bezpiecznej zabawy
- Rozumienie przestrzeni geograficznej:
określa położenie swojej miejscowości i podaje jej status administracyjny (wieś, miasto)
- opisuje charakterystyczne elementy wybranego obszaru w Polsce (np. okolice zamieszkania) w tym Parki Krajobrazowe i Parki Narodowe
- wie, w jakim regionie Polski mieszka i wskazuje na mapie fizycznej Polski jej granice
- wskazuje na mapie Europy państwa graniczące z Polską
- wskazuje na mapie i opisuje warunki naturalne ważniejszych krain geograficznych Polski
- wymienia i opisuje wybrane bogactwa naturalne Polski (sól, węgiel, żelazo, siarkę, ropę naftową, glinę)

- wymienia i wskazuje na mapie główne kierunki geograficzne
- określa położenie miejscowości używając określeń „na północ od...”
- wymienia nazwę stolicy Polski, opisuje wygląd herbu
- wymienia stany skupienia wody, nazywa procesy przejścia między nimi (parowanie, skraplanie, topnienie, zamarzanie).
- zna podstawowe zasady obiegu wody w przyrodzie
- zna terminy: wody stojące i płynące, wymienia ich przykłady
- zna kolejność pór roku
- podaje daty rozpoczęcia kolejnych pór roku
- przedstawia położenie Ziemi w Układzie Słonecznym
- podaje przykłady innych ciał niebieskich (planety, gwiazdy, Księżyc)
- zna znaczenie wyrazu atmosfera i grawitacja

EDUKACJA PLASTYCZNA:

- wypowiada się w różnych technikach plastycznych na płaszczyźnie
- umie stosować poznane narzędzia i materiały
- posługuje się takimi środkami wyrazu plastycznego, jak kształt, barwa, faktura
- wykonuje prace rysunkowe, malarskie i graficzne
- wypowiada się w różnych technikach, tworząc przestrzenne prace plastyczne (rzeźby w plastelinie, glinie, modelinie i in.)
- rysuje kredką, kredą, ołówkiem, patykiem (płaskim i okrągłym), piórem, węglem, mazakiem
- maluje farbami, tuszami przy użyciu pędzli (płaskich, okrągłych), palców, stempli wydziera, wycina, składa, przylepia, wykorzystując gazetę, papier kolorowy, makulaturę, karton, ścinki tekstylne itp.
- modeluje (lepi i konstruuje) z gliny, modeliny, plasteliny
- tworzy przy użyciu prostej aplikacji komputerowej, np. plakaty, ulotki i inne wytwory
- rozpoznaje i nazywa dziedziny sztuk plastycznych, np. malarstwo, rzeźbę

EDUKACJA TECHNICZNA:

- dobiera odpowiednie materiały i narzędzia, posługuje się nimi zgodnie z podanymi zasadami
- umie stosować poznane narzędzia i materiały
- odmierza odpowiednie ilości materiału (prezentuje ekonomiczny styl działania nie marnuje materiału)
- organizuje pracę i planuje kolejne czynności, utrzymuje ład i porządek w swoim miejscu pracy
- utrzymuje porządek wokół siebie (na stoliku, w sali zabaw, szatni, ogrodzie)
- dba o estetykę prac i dobrą organizację warsztatu pracy
- planuje i realizuje własne projekty/prace
- wykorzystuje urządzenia techniczne i technologie
- wie, jak ludzie wykorzystywali dawniej i wykorzystują dziś siły przyrody (wiatr, wodę)
- umie ciąć papier, tekturę i wybrane tworzywa sztuczne

EDUKACJA INFORMATYCZNA

- tworzy własne układanki i logiczne sekwencje;

- poznaje pojęcie algorytmu i tworzy algorytmy najprostszych codziennych czynności;
- tworzy instrukcje do wymyślonych, własnych gier np. planszowych
- określa cechy wspólne dla różnych typów zachowań – np. ruchu
- tworzy sekwencje poleceń na potrzeby sterowania obiektem;
- tworzy proste programy w programie Scratch;
- tworzy ciągi poleceń służące do narysowania określonego kształtu, zawierające proste iteracje (np. kwadrat, prostokąt);
- formatuje tekst w edytorze tekstu;
- kopiuje pliki między folderami,
- wyszukuje w Internecie informacji na zadany temat;
- uruchamia przeglądarkę internetową, prawidłowo wpisuje adres strony;
- zna zasady bezpiecznej pracy w Internecie, rozróżnia pożądane i niepożądane zachowania

EDUKACJA MUZYCZNA

- odróżnia podstawowe elementy muzyki (melodię, rytm, wysokość dźwięku, akompaniament, tempo i dynamikę)
- aktywnie słucha muzyki i określa jej cechy
- rozpoznaje i wyraża środkami pozamuzycznymi charakter emocjonalny słuchanych utworów
- rozpoznaje utwory wykonywane solo i zespołowo, na chór i na orkiestrę
- podczas śpiewu dba o prawidłową postawę, artykulację i oddech
- śpiewa piosenki charakterystyczne dla tradycji i zwyczajów polskich
- śpiewa i rozpoznaje hymn Polski
- tańczy podstawowe kroki i figury poloneza i kujawiaka
- odtwarza proste rytmy i schematy rytmiczne na instrumentach perkusyjnych

WYCHOWANIE FIZYCZNE

- przebiera się przed zajęciami ruchowymi i po ich zakończeniu
- zna wartość aktywności fizycznej i właściwego odżywiania dla prawidłowego funkcjonowania organizmu
- dba o prawidłową postawę podczas siedzenia w ławce i przy stole
- posługuje się przyborami sportowymi zgodnie z ich przeznaczeniem
- przyjmuje podstawowe pozycje do ćwiczeń: postawa zasadnicza, rozkrok, wykrok, zakrok, stanie na jednej nodze, klęk podparty, przysiad podparty, podpór przodem,
- podpór tyłem, siad klęczny, skrzyżny, skulony, prosty
- wykonuje skłony, skrętoskłony
- pokonuje w biegu przeszkody naturalne i sztuczne
- biega z wysokim unoszeniem kolan
- biega w połączeniu ze skokiem i z przenoszeniem przyborów, np. piłki, pałeczki
- biega w różnym tempie
- rzuca i podaje jedną ręką piłką małą i dużą w miejscu i w ruchu
- rzuca oburącz do przodu, znad głowy, piłką małą i dużą toczy i kołuje piłkę
- skacze na jednej nodze i obunóż ze zmianą tempa, kierunku, pozycji ciała
- skacze przez skakankę
- wykonuje czworakowanie ze zmianą kierunku i tempa ruchu

- wykonuje ćwiczenia równoważne bez przyboru i z przyborem, np. na ławeczce gimnastycznej
- potrafi wykonać prawidłowo elementy charakterystyczne dla tych gier: rzuty
- ringiem, piłką do kolegi, oburącz

EDUKACJA SPOŁECZNA

Rozumienie środowiska społecznego:

- identyfikuje się z grupą społeczną, do której należy: rodziną, klasą, a także społecznością lokalną i narodem
- poznaje i respektuje normy i reguły postępowania w tych grupach
- uczestniczy w wydarzeniach i uroczystościach szkolnych oraz organizowanych przez społeczność lokalną
- wyjaśnia, iż wszyscy ludzie posiadają prawa i obowiązki oraz wymienia własne prawa i obowiązki jako członka rodziny i ucznia, stara się przestrzegać ich i stosować je w codziennym życiu
- przyjmuje konsekwencje swojego uczestnictwa w grupie i własnego w niej
- postępowania w odniesieniu do przyjętych norm i zasad
- ocenia postępowanie swoje i innych osób odnosząc się do poznanych wartości
- stosuje formy grzecznościowe w stosunku do dorosłych, w uprzejmy sposób zwraca się do kolegów
- stara się być sprawiedliwym i prawdomównym, przeciwdziała kłamstwu i obmowie nazywa wybrane narodowości
- jest tolerancyjny i wie, że wszyscy ludzie mają równe prawa (bez względu na miejsce urodzenia, kolor skóry, wyznawaną religię czy status materialny)
- przedstawia i porównuje zwyczaje ludzi, np. dotyczące świąt i tradycji w różnych regionach Polski
- współpracuje z innymi w różnych sytuacjach życiowych
- jest uczynny i uprzejmy wobec innych a w sytuacjach codziennych niesie pomoc potrzebującym

Orientacja w czasie historycznym:

- powiada o legendarnym powstaniu państwa polskiego
- wyjaśnia związek legendy z powstaniem godła i barw narodowych
- opowiada wybrane polskie legendy związane m.in. z Wisłą, Krakowem, Warszawą, Wieliczką, powstaniem nazw wybranych miejscowości
- zna pełną nazwę swojej ojczyzny
- rozpoznaje symbole narodowe: herb, godło i flagę Polski, hymn polski oraz wybrane stroje ludowe (krakowski, góralski)
- opowiada o przygotowaniach do świąt, również państwowych
- zachowuje się godnie i z szacunkiem podczas śpiewania lub słuchania hymnu,
- rozpoznaje i nazywa patrona szkoły, wyjaśnia pojęcie „patron”
- wymienia imię pierwszego króla Polski
- wymienia nazwy dawnych stolic Polski (Gniezno, Kraków)
- wyjaśnia znaczenie wybranych zwyczajów i tradycji polskich
- podaje przykłady zmian, które zaszły w świecie w ciągu ostatnich stu lat